

WINDKORENMOLEN "DE WIELEWAAL" (1857)

standermolen "De Wielewaal" (1857)

GESCHIEDENIS.

De molen werd gebouwd in **1857** door **E. van der Zande**, toen een jongen van 17 jaar (!).

Deze Egidius van der Zande was afkomstig uit Boven-Leeuwen, waar zijn vader de standermolen bemaalde. Hij betrok met drie zussen een woning, die ingericht werd in de nieuwe molen. Toen hij zelf trouwde liet hij het nog bestaande molenhuis bouwen.

In dezelfde tijd, dat Egidius van der Zande zijn molen liet bouwen,
-volgens overlevering werden er 380.000 bakstenen in verwerkt-

werkte bij zijn vader een knecht, **Willem van Dieten**, afkomstig uit het Brabantse Zeeland.

Deze Willem trouwde met een zus van Egidius, Dien van der Zande. Willem van Dieten volgde zijn schoonvader op als molenaar op de standermolen.

Later ruilden Egidius van der Zande en Willem van Dieten van molen:
Willem ging naar de stenen molen en Egidius naar de standerkast, omdat de laatste een nogal zwakke gezondheid had: hij was astmatisch en leed bovendien aan de gevolgen van polio.

Nu was het gemaal op de standerdmolen aanzienlijk lichter dan op de stenen molen.

Bovendien behoorde bij de standerdmolen ook een boerderij.

Van der Zande dacht nu dat hij het werk op deze molen en de boerderij beter aan zou kunnen dan op de door hem gebouwde molen.

Vandaar, dat deze vreemde, maar wel begrijpelijke ruil tot stand kwam, die Egidius wel niet licht gevallen zal hebben.

De standerdmolen waarbij ook een 'stoommolen' hoorde moest het veld ruimen toen de Eerste Wereldoorlog haar schaduwen vooruit begon te werpen.

Het maalbedrijf werd evenwel voortgezet en groeide uit tot de meelfabriek 'De Waal', één der weinige consumptie maalderijen van ons land, waarvoor de basis gelegd werd met de standerdmolen aan het Boveneind in Leeuwen.

Deze maalderij is nu echter gesloten. De stenen molen aan het Benedeneind zou na de sloop van de standerdmolen nog van een veelbewogen tijdvak kunnen spreken: enkele malen hing zijn voortbestaan aan een zijden draadje.

Willem van Dieten werd opgevolgd door zijn zoon Sjaak, maar die ging het zakelijk niet voor de wind. De molen kwam in 1924 onder de hamer en werd gemijnd door **George Maas**.

Sjaak van Dieten vertrok nu naar Uden, waar hij de maalderij van een vrijgezelle oom, Hein van Dieten overnam.

Blijkbaar met meer succes, want dit bedrijf bestaat nog.

George Maas was molenaar in Hernen, op de nog bestaande molen aldaar in de gemeente Bergharen.

Hij kocht de molen voor zijn zoon Frans, toen een jongen van een jaar of twintig, die maar moest proberen om in Beneden-Leeuwen een eigen zaak op te bouwen.

Dit mislukte helaas. Op den duur waren er, om het zo maar eens te zeggen 'meer muizen in de molen dan zakken meel'.

Toen in 1931 de molen verkocht werd, stond hij al een jaar stil.

De nieuwe eigenaar, W. J. Loeffen kocht toen de molen met hetgeen erbij hoorde voor f 14.700.

De familie Maas kwam er op deze manier nog aardig van af, want zij had ongeveer dezelfde som voor de molen betaald.

Loeffen slaagde er inderdaad in om de verlopen zaak nieuw leven in te blazen en dat ondanks de crisistijd.

In de oorlogsjaren heeft de molen bijzonder veel gemalen, vooral in de winter 1944/1945 toen er geen brandstof meer was.

Er werd toen in drie ploegendienst rond de klok gemalen en het is voorgekomen dat de zeilen drie weken lang niet opgerold zijn geweest. Leeuwen was toen al bevrijd maar de overkant van de Waal nog niet.

Zowel de Duitsers als de Amerikanen hebben enige keren op de molen geschoten zonder ernstige gevolgen. Alleen mist er nu nog een stukje van de askop ten gevolge van een Duitse granaat.

De windmolen bleef in bedrijf tot 1952 of 1953 en kwam tot stilstand wegens de aanschaf van een hamermolen, die inmiddels alweer vervangen is door de huidige 30-pk hamermolen.

Van de begane grond tot de baliezolder werd de molen ingericht tot mengvoederfabriek.

De stilstaande molen raakte danig in verval en wel zo, dat op een kwade dag een heel stuk van de balie naar beneden kwam zetten.

Gelukkig zonder verdere ongevallen te veroorzaken. Een ding was nu wel duidelijk geworden: zó kon het niet doorgaan met de molen, want er was geen enkele garantie, dat iets dergelijks weer zo goed zou aflopen.

Zo kwamen nu restauratie besprekingen op gang, die ertoe leidden, dat de molen in 1967/1968 geheel gerestaureerd werd door **Coppes uit Bergharen voor f 67.000,-**.

Voor dit bedrag werden nieuwe roeden gestoken, een nieuwe balie aangebracht, vier zolders vernieuwd enz. Het gaande werk bleek nog geheel in orde.

De als het ware herboren molen kwam evenwel niet opnieuw tot leven in die zin, dat de molen weer in gebruik genomen werd.

Alleen bij bijzondere gelegenheden werd de vang gelicht en dan zag men als vanouds het kruis draaien.

In 1968 droeg W. J. Loeffen de molen over aan zijn zoon, M. M. Loeffen.

In 1984 is de heer Loeffen begonnen om met zijn indrukwekkend molen weer tarwe voor de bakkerij te gaan malen, als in de dagen van weleer.

Om niet geheel afhankelijk te zijn van de grillen van de wind, kocht hij een originele Brons-motor met een maalstoel.

Het is een oudje uit 1915 en hij stond tot in de jaren vijftig in het gemaal van het waterschap 'De Roode Til' bij het Groningse Noordbroek.

Vandaar verhuisde hij naar de TH in Eindhoven om vervolgens naar Beneden-Leeuwen te gaan.

In 1988 heeft de heer Loeffen zijn bedrijf beëindigd en sindsdien is

er vrij weinig met de molen gemalen sinds 1998 is de molen weer wekelijks draaiende te zien door de inzet van vrijwillige molenaars.

In 2000 is de molen door de gemeente West Maas en Waal overgenomen met het doel om hem opnieuw te restaureren.

Bronnen:

"De Molenaar" nummer 19, 1984
en mondelinge overlevering
via M.M. Loeffen